

**SURENDRANATH
COLLEGE
5TH SEMESTER
HONOURS 2021**

Anusrita Mandal

SYLLABUS

- ◉ DSE 1 - Sec A- Tarkabhāṣā
- ◉ CC12- Sec B- Bhāṣātatva
- ◉ DSE 2 - Sec A- Sāhitya darpana II

DSE 1 - SEC A- TARKABHĀṢĀ

- ◉ न्यायशास्त्रं = प्रदीपः सर्वशास्त्राणाम्
- ◉ प्रकरणग्रन्थः- तर्कः=पदार्थः, भाषा=गौतमप्रणीताः
पदार्थाः भाषिताः
- ◉ मङ्गलाचरणम् (विषयनिर्देशः)
- ◉ षोडश-पदार्थाः(प्रमाण-प्रमेय-संशय-प्रयोजन-दृष्टान्त-
सिद्धान्त-अवयव-तर्क-निर्णय-वाद-जल्प-वितण्डा-
हेत्वाभास-छल-जाति-निग्रह)
- ◉ उद्देश-लक्षण-परीक्षा

अनुबन्धचतुष्टयः

- ◉ विषयः - पदार्थाः
- ◉ प्रयोजनम्- अल्पश्रवणेन न्यायनयेप्रवेशार्थं
- ◉ सम्बन्धः- प्रतिपाद्यप्रतिपादकसम्बन्धः
- ◉ अधिकारी- न्यायशास्त्रे प्रवेशाभिलाषी बालकः

प्रमाणानि(प्रत्यक्ष-अनुमान-उपमान-शब्द)

- ◉ प्रमा-करणं-प्रमाणम्
- ◉ प्रमा=यथार्थानुभवः
- ◉ ज्ञान-स्मृतिः-अनुभवः
- ◉ करणं-कारणं-कार्यं
- ◉ समवाय-असमवाय-निमित्तभेदात्
- ◉ प्रत्यक्षप्रमा-सविकल्पक-निर्विकल्पक
- ◉ इन्द्रिय-इन्द्रियार्थसन्निकर्ष-ज्ञान
- ◉ अनुमान-लिङ्गपरामर्श-अनुमिति
- ◉ स्वार्थ-परार्थ
- ◉ हेतु-हेत्वाभासाः(असिद्ध-विरुद्ध-अनैकान्तिक-प्रकरणसम-कालात्ययापदिष्ट)

CC12- SEC B- BHĀṢĀTATVA

- classification of Languages
  - Geneological (families)
  - Typological
- Production and classification of sounds
- Phonetic laws
  - Grimm's law
  - Grasman's law
  - Verner's law
- Vedic and Classical Sanskrit
- Ablaut
- Phonetic Tendencies
- Semantics

DSE 2 - SEC A- SĀHITYA DARPANA II

- ◉ विश्वनाथकविराजः -१४शतकम्
- ◉ तददोषौ शब्दर्थौ सगुणौ अनलंकृती पुनः कापि- काव्यस्य लक्षणम्
- ◉ विधेयविमर्शदोषदुष्टतया काव्यत्वम् नास्ति-अव्यापि
- ◉ ध्वन्यालोकः-वक्रोक्तिजिवितम्-काव्यालंकारसूत्रवृत्तिः - उद्धरणम्
- ◉ प्रयोजनम्-रामादिवत् प्रवर्तितत्वम् न रावणादिवत्
- ◉ वाक्यस्वरूपनिर्णयः-वाक्यं-पदम्- त्रिविधार्थाः- शब्दशक्तयः-तेषां भेदाः- तात्पर्यवृत्तिः

वाक्यम्

- ◉ वाक्यं स्याद् योग्यताकाङ्क्षासत्तियुक्तः पदोच्चयः
- ◉ वाक्योच्चयो महावाक्यम्
- ◉ वाक्यम् द्विधा मतम्
  - वाक्यत्वं(योग्यताकाङ्क्षासत्तियुक्तः पदसमूहः)
  - महावाक्यत्वम् (योग्यताकाङ्क्षासत्तियुक्तः वाक्यसमूहः)
- ◉ वर्णाः पदं प्रयोगार्हानन्वितैकार्थवोधकाः
- ◉ शब्दाः त्रिविधाः- वाचकः लक्षकः व्यञ्जकः च
- ◉ अर्थो वाच्यश्च लक्ष्यश्च व्यङ्ग्यश्चेति त्रिधा मतः
  - अभिधया-वाच्यो
  - लक्षणया-लक्ष्यो
  - व्यञ्जनया-व्यङ्ग्यं

तात्पर्यवृत्तिः

- ◉ तात्पर्य=तन्निष्ठ
- ◉ नैयायिकाः भाट्टमीमांसकाः तात्पर्यवृत्तिं स्वीकुर्वन्ति।
- ◉ तात्पर्यवृत्तिः-तात्पर्यार्थः
- ◉ अभिधया एकैकपदार्थबोधनविरमाद्वाक्यार्थरूपस्य पदार्थान्वयस्य बोधिका तात्पर्यं नाम वृत्तिः
- ◉ अभिहितान्वयवादिना (भाट्टैः) स्वीकृतम्

BOOKS SUGGESTED AND CONSULTED

- ◉ *Tarkabhāṣā*, Anamika Roy Chawdhuri, Kolkata: Sanskrit Book Depot, 2010.
- ◉ *Tulanamulaka bhashatattva o sanskrita*, Vijaya Goswami, Kolkata: Sanskrit Pustak Bhandar, 2009.
- ◉ *A survey of Indo European languages*, Batakrishna Ghosh, Calcutta: Sanskrit Pustak Bhandar, 1937.
- ◉ *Sanskrita bhashatattva*, Satyaranjan Bandyopadhyaya, Calcutta: Sanskrit Pustak Bhandar, 1998.
- ◉ साहित्यदर्पणः(१+२), सत्यनारायण चक्रवर्ती, कोलकाता: संस्कृत पुस्तक भाण्डार, २०१०.